

2022

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/atdd>

<https://doi.org/10.46868/atdd>

Karabağla İlgili Türk Basınında Yapılan Haberlerin Muhteva Analizi ve Bu haberlerin Değerlendirilmesi

Könül Hüseynova*
ORCID: 0000-0001-6321-0935

Öz

Tarihsel olarak Karabağ, kadim bir tarihe sahiptir. Burası hem bir geçiş bölgesi hem de jeopolitik olarak önemli bir konumda olması nedeniyle tarihin en eski dönemlerinden beri insanların yerleşim alanı olmaya devam etmiştir. Tarihte Türk yerleşimleri arasında da yer alan bu bölge bir Azerbaycan toprağı olarak Rusya destekli Ermenilerin bölgeye yönelik ilhak faaliyetleri başlatması ile sorunlarla uğraşmaya başlamıştır. Buna göre bölgesel bir sorun olan Karabağ meselesi, Rusya'nın da bölgeye yönelik politikalar geliştirmesiyle uluslararası bir soruna dönüşmüştür. Bu tarihsel gerçekler bölge ülkelerinin de göz ardı edemediği politik yaklaşımları beraberinde getirmiş ve birçok ülke basını gibi Türk basını da bu konuya kayıtsız kalmayarak sunduğu haberlerle kendi toplumunu bilgilendirmiştir. Bu anlamda çalışmamız 2022 yılına kadar Türk basınında yer alan çeşitli gazeteler taranarak Karabağ'la ilgili tarihi haberlerin muhteva analizi yapılmış ve değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Anaktar Kavramlar: Karabağ Meselesi, Türk basını, Haber

Gönderme Tarihi: 30/10/2022

Kabul Tarihi:19/11/2022

*Bakü Devlet Üniversitesi Dissertantı ve Azerbaycan Devlet Pedagoji Koleji Öğretmeni, Bakü-Azerbaycan, hkonul.adpk@gmail.com

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz:

HÜSEYNOVA, K., "Karabağla İlgili Türk Basınında Yapılan Haberlerin Muhteva Analizi ve Bu haberlerin Değerlendirilmesi", *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi Azerbaycan Kültür Başkenti Şuşa'nın 270. Yılı Armağan Sayısı*, 2022, s. 152-165.

Content Analysis of the News in the Turkish Press About Karabakh and Evaluation of These News

Konul Huseynova *
ORCID: 0000-0001-6321-0935

Abstarct

Historically, Karabakh has an ancient history. This place has continued to be a residential area for people since the earliest times of history, as it is both a transitional zone and a geopolitically important location. This region, which was also among the Turkish settlements in history, started to deal with problems as Azerbaijani territory, with the Russian-backed Armenians starting annexation activities towards the region. Accordingly, the Karabakh issue, a regional problem, turned into an international cause through the development of Russia's policies towards the region. These historical facts have brought along political approaches that the countries cannot ignore the area, and the Turkish press, like many country presses, has not been indifferent to this issue and has informed its society with the news it presented. In this sense, this study aimed to analyze the content of historical news about Karabakh by scanning various newspapers in the Turkish press until 2022 and evaluate.

Keyword: Karabakh issue, Turkish pres, News.

Received Date: 30/10/2022

Accepted Date: 19/11/2022

* *Baku State University Dissertant and Teacher of Azerbaijan State Pedagogical College, Baku-Azerbaijan, hkonul.adpk@gmail.com*

Контент-анализ сообщений турецкой прессы о Карабахе и оценка этих сообщений

Конуль Гусейнова*
ORCID: 0000-0001-6321-0935

Резюме

Исторически Карабах имеет древнюю историю. Поскольку это место является переходной зоной, и важным местом с геополитической точки зрения, оно оставалось заселенным с древнейших времен истории. Этот регион, среди турецких поселений в истории, являясь азербайджанской землей, решал возникающие проблемы, связанные с аннексией со стороны армян, пользующихся поддержкой Российской Империи. Соответственно, карабахский вопрос, являющийся региональной проблемой, с выработкой политики России в отношении региона стал международной проблемой. Эти исторические факты повлекли за собой политические подходы, которые страны региона не могут игнорировать, и турецкая пресса, как и пресса многих стран, не осталась равнодушной к этому вопросу и информировала свое общество предоставленными информацией. В этом смысле наше исследование было направлено на анализ и оценку исторических информации о Карабахе путем сканирования различных газет турецкой прессы до 2022 года.

Ключевые понятия: карабахский вопрос, турецкая пресса, новости

Получено: 30/10/2022

Принято: 19/11/2022

*Диссертант Бакинского государственного университета и преподаватель Азербайджанского государственного педагогического колледжа, Баку-Азербайджан, hkonul.adpk@gmail.com

Giriş

Tarihte farklı coğrafyalarda yaşam pratiklerini hayata geçiren toplumlar, kurdukları sosyal ve siyasal yapılarla varlıklarını tarihe eklemlerler. İşte bu durum onların geleceğe ulaşma gayretlerinin bağlantı noktaları olurken aynı zamanda başka toplumlarla yaşadıkları çatışmaların da dinamiklerini ortaya çıkarır. Bu dinamiklerin ve birtakım özel hedeflerin çok yönlü siyasi ve tarihi etmenle birleşerek ortaya çıkardığı bölgesel sorunlar buldukları coğrafya ve devire göre aynı zamanda uluslararası soruna da dönüşebilirler. Bu sorunların basında yer almasının ise yaşanan bölge halklarında bir farkındalık yaratacağı muhakkaktır. Bu eksende düşünüldüğünde Karabağ ve Karabağ'la ilgili haberler Türk basınının da dikkatini çekmiş ve tarihsel olarak söz konusu haberler Türk basınında da aralıklarla yer almıştır. Türk basınında Karabağ'la ilgili haberlerin daima yer almasının bir diğer nedeni de Türkiye ile Azerbaycan'ın organik ve kültürel bağlarla birbirine bağlı olmasından kaynaklanmaktadır. Türk toplumunun daima ilgi gösterdiği Karabağ ve Karabağ'ın tarihselliği Türk Basınının da sunduğu bölge haberleriyle artmış ve süreç içerisinde bir soruna dönüşen Karabağ meselesi yine Türk toplumu tarafından yakından izlenmiştir. Bilhassa 2000'li yıllardan itibaren hız kazanan ve Azerbaycan Türkleri'nin tarihsel olarak büyük sıkıntılar yaşadığı bu bölgede yaşananları Türk Basını adım adım kendi toplumuna sunmuştur. Türk tarihi açısından büyük önem taşıyan Karabağ ve onun merkezi konumundaki Şuşa'nın Türk basınında yoğun bir biçimde yer alması Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin de bölgeye yönelik politikaları bağlamında bizlere fikir vermektedir. Yine 2020 Kasım'ında Azerbaycan'ın zaferiyle sonuçlanan ve basında 2. Karabağ Muharebesi olarak da bilinen 44 günlük zaferin Türk basınına yansımaları da bu hususta yapılacak araştırmalara ilham verecek niteliktedir. İşte bu gerçeklerden hareketle çalışmamız genel olarak Türk basınında yer alan Karabağ'la ilgili haberlerin basın yayın organları ekseninde muhteva analizini yapmayı ve bunu ana hatlarıyla değerlendirmeyi amaçlamıştır.

1. Karabağ Meselesi

Karabağ, Azerbaycan coğrafyasında, Kür ve Aras ırmakları ile Gökçe Göl bölgesinde bulunan dağlık bölgenin adıdır.¹ Bölge önemli bir tarihi geçmişe sahiptir. Azerbaycan tarihine bakıldığında Karabağ, gerek kültürel, gerek siyasi olarak Azerbaycan'a büyük katkıda bulunmuştur. Karabağ, Azerbaycan'da Kürve Aras ırmakları ile su anda Ermenistan sınırları içerisinde bulunan Göyçe gölü arasındaki dağlık bölge ve bu bölgeye bağlı ovalardan oluşan arazilere verilen addır. Coğrafi konumu itibariyle Ermenistan ve İran'ı kontrol edebilme imkanına sahiptir. Karabağ problemi sadece Azerbaycan ve Ermenistan'ı değil, tüm bölgeyi etkilen bir çatışmaya dönmüştür. Karabağ, Azerbaycan'ın ayrılmaz bir parçası olarak tarih boyunca Azerbaycan'ın kültürel ve siyasi birliği içerisinde yer almıştır. Bu birliktelik dilde, tarihte ve kültürde etkisini göstermiş ve essiz eserler ortaya çıkmıştır. Son dönemde, özellikle son üç asırda Rusya'nın etkin siyasetiyle, Türk ve İslam unsurlardan arındırılmış, tampon bir bölge oluşturma çabaları sonucunda Ermeniler bölgeye yerleştirilmiştir. Ermeniler de bölgedeki Türk-Müslüman unsurları etnik temizliğe tabi tutmuş ve sonuçta bölgede mono Ermeni bir devlet kurmayı başarmıştır. Azerbaycan bu süreçten olumsuz etkilenmiş, Karabağ problemi birçok alanda Azerbaycan'a maddi ve manevi büyük kayıplara uğratmıştır.² Bölgenin tarihi dinamiklerinin neticesinde 18. asırda burada kurulan hanlık da aynı adla tarih sahnesine çıkmıştır. Tarihsel dinamiklere sahip bir coğrafi alan olan Dağlık Karabağ, Azerbaycan ile Ermenistan ülkeleri arasında yaşanan sorunun temelini teşkil etmiştir. Sorun Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin 20. Asrın son çeyreğinde zayıflamaya başlaması ile Ermenistan'ın bölgede hak iddia etmesiyle şekillenmeye başlamış ve ön plana çıkmıştır.³ Çünkü Karabağ'ı elinde tutan herhangi bir devlet, Trans-Kafkasya'nın da birçok arazisini kontrol altında tutabilir⁴ idi ki bu durum da bölgeye bakışları çekmekteydi.

1989'da Sovyetler Birliği, Karabağ yönetiminin, bölgede yaşayan Ermenilerin haklarının korunması mukabilinde Azerbaycan'a verilmesine dair yaklaşımını ortaya koydu. Bu yönelik Karabağ'ın adeta bir Azerbaycan toprağı oluşunu da tashih edecek yaklaşım taşımakta idi. Bu durum Ermenilerce protesto edilerek, 1 Aralık 1989 tarihinde Karabağ'ı topraklarına katma

¹ Nesrin Sarıahmetoğlu Karagür, *Karabağ*, IQ Yayıncılık, İstanbul 2011, s. 67.

² Reha Yılmaz, "Kafkasya'da Çözilemeyen Kördüğüm: Dağlık Karabağ Sorunu", *Uluslararası Avrasya Strateji Dergisi*, C. 2, 1, s. 2.

³ N. Sarıahmetoğlu, *a.g.e.*, s. 67.

⁴ *Dağlık Karabağ Özerk Vilayet Bölümü*, Azerbaycan Sovyet Ansiklopedisi, Azerbaycan Devlet Neşriyatı, Bakü, 1979, C. III, s. 27.

kararı almalarına kadar ilerledi. Bunun üzerine Azerbaycan Sovyet yönetimi Ermenilerin aldığı bu kararı kınayarak Karabağ'ı yönetmek üzere bir teşkilat komitesi kurdu. Yaşanan gelişmeler sorunu tırmandırmaya devam ederken bölge 2 Ocak 1990'da Ermenilerin saldırısına uğradı. Bu gelişmelerin nihayetinde Azerbaycan'da hem Moskova yönetimine hem de Azerbaycan yönetimine karşı protesto gösterileri arttı⁵ ki bu yaşananlar bölgenin tarihselliğinden gelen sorunlarına da eklenince mesele daha da gündeme oturmaya başladı.

1991 yılında Sovyetlerin dağılma sürecine girmesi, Karabağ sorununun yeni bir boyuta geçmesini hızlandırmış ve Azerbaycan'ın 30 Ağustos 1991'de bağımsızlığını ilan etmesinin ardından Karabağ Ermenilerinin de Artsak Ermeni Halk Cumhuriyeti'ni ilan etmeleri ile bölgedeki olayları tırmandırdı. Bunun sonucunda Azerbaycan, söz konusu tarihsel gelişmeyi Azerbaycan Anayasası'na aykırı olduğu gerekçesi ile tüm dünyada basın faaliyetleri ile kınayarak sesini tüm dünyaya duyurdu.⁶

20 Şubat 1993'te Azerbaycan, ABD, Ermenistan, Rusya gibi devletler Roma'da bir araya gelerek görüşmeye başladılar. Bu görüşmeler yaşanırken Ermenistan, Kelbecer'e saldırı başlattı. 30 Nisan 1993 tarihinde bu yaşanan olayı BM, Kelbecer'in Ermeni işgali altında olduğunu görüşerek buradan ve bazı Azerbaycan şehirlerinden Ermeni işgalci güçlerinin derhal çekilmesi kararını ilan etti⁷ ki bu kararın en manidar ve tarafı ise işgalci güçler Ermeniler olduğu halde bunların adının anılmaamış olması idi.

Haydar Aliyev'in Azerbaycan lideri olduğu bu dönemde yaşanan bu olayalar yeni gelişmelere yol açtı ve buna bağlı olarak yıllardır devam eden çatışmalar, 9 Mayıs 1994 yılında Azerbaycan ve Ermenistan ile Karabağ Ermenileri temsilcileri arasında imzalanan ateşkes anlaşması ile sona erdi.⁸ Bu duruma rağmen bölgedeki çatışmalar aralıklarla 2000'li yıllara taşınmış ve günümüze kadar ulaşmıştır. Nihayetinde 2020 yılında şiddetlenen Azerbaycan-Ermenistan çatışmalarında 44 günlük vatan muharebesi⁹ ile Azerbaycan'ın Şuşa'daki zaferi Azerbaycan Türklerinin öz topraklarına yeniden kavuşması ile neticelendi.

⁵ İsmail Özçelik, "Karabağ'daki Hocalı Soykırımının Tarihi Arka Planı", *Vakanüvis- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 2017, s. 444-446.

⁶ Araz Aslanlı "Tarihten Günümüze Karabağ Sorunu", *Avrasya Dosyası*, C. 7, 2001, s.1.

⁷ A. Aslanlı, a.g.m., s. 409.

⁸ A. Aslanlı, a.g.e., s. 414-415.

⁹ Aygün Əliyeva, "44 Günlük Vətən Müharibəsi Ərzində və Sonrasında Azərbaycan-Avropa İttifaqı Münasibətləri", *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, C. 9, S. 2, 2022, s. 536-vd.

2. Genel Olarak Karabağla ilgili Türk Basını'nda Yapılan Haberler

<i>Gazete Adı</i>	<i>Yayın Tarihi</i>	<i>Haber</i>
Cumhuriyet	12 Mayıs 1931	Kafkasya'da Harp
Cumhuriyet	10 Ekim 1937	Türk Zaferleri-Timur
Milliyet	13 Mart 1931	Rus Sınırında Veba Hastalığı
Son Telgraf	21 Ekim 1940	Yavus Sultan Selim
Tasviri Efkâr	4 Temmuz 1941	Azerbaycan Cumhuriyeti ve Azeri Türkleri
Son Posta	22 Ekim 1938	Halicilik
Haber	14 Şubat 1937	Sahip Kıran Timur
Milliyet	16 Mart 1991	Karabağ Azerilerin
Milliyet	1 Ağustos 1991	Erivan'dan Geri Adım
Milliyet	25 Eylül 1991	Azeri- Ermeni Uzlaşması
Milliyet	4 Kasım 1991	Türkiye Arabulucu Olsun
Milliyet	5 Kasım 1991	Ermenistan ile İlişkilere Bakış
Milliyet	6 Aralık 1991	Karabağ'da Barış Uzak
Milliyet	01 Mart 1992	Barış Çabaları Nafile
Milliyet	02 Mart 1992	Karabağ Katliamına Protesto
Milliyet	30 Nisan 1992	Karabağ Kan Ağlıyor
Milliyet	11 Mart 1992	İşte Kurtuluş Savaşı
Milliyet	12 Nisan 1992	Karabağ Yine Cehennem
Milliyet	10 Mayıs 1992	Bakü'den İmdat Çağrısı
Milliyet	23 Mayıs 1992	Azeri Kadınlarından Çağrı
Milliyet	13 Nisan 1993	Çerçişev:Ermeniler Geri Çekilecek
Milliyet	1 Mayıs 1993	Kelbecer'de Ermeni Tuzağı
Milliyet	2 Mayıs 1994	ABD Kongresinden Karabağ Raporu
Milliyet	12 Ocak 1994	Azeriler İlerliyor Ermeniler Şaşkın
Milliyet	30 Ekim 2008	Moskova'da Azeri-Ermeni Zirvesi
Milliyet	27 Haziran 2011	Kazan Zirve Fiyaskosu
	20 Kasım 2013	Ermenistan ve Azerbaycan Barış

Milliyet		Yolunda Adım Attı
Hürriyet	3 Eylül 1991	Dağlık Karabağ Cumhuriyet Oldu
Hürriyet	26 Kasım 1991.	Azerbaycan'ın Sabrı Taşıyor
Hürriyet	28 Mayıs 1993	Karabağ Barış Planı Suya Düşüyor
Hürriyet	17 Ocak 1994	Azeriler Ağdam'a Girdi
Hürriyet,	20 Ekim 1994	Karabağ'da Türk Askeri
Hürriyet	7 Şubat 1995	Dağlık Karabağ İçin Barış Pazarlığı
Hürriyet	30 Ekim 1995	Bakü'de Metro Faciası: 305 Ölü
Hürriyet	21 Ekim 1995	Aliyev Boru Hattını Clinton'la görüşecek
Hürriyet	12 Ocak 2005	Karabağ Sorununa için Rusya'dan Çözüm Çabası
Hürriyet	10 Ekim 2009	Ermenistan'la Protokol Ne Getirecek
Sabah	29 Şubat 1992	Ermeniler Son Azeri Kentine Saldırdı
Sabah	6 Haziran 1993	Azerbaycan Yine Karıştı
Sabah	4 Eylül 1997	Türkiye'nin Kalıcı ve Stratejik Dostu: Azerbaycan
Sabah	10 Haziran 1999	Ermeniler Tarihten Husumet Çıkıyor!
Sabah	9 Mart 2007	Türkiye Azerbaycan Diaspora Kardeşliği
Sabah	13 Nisan 2005	Oskanyan: Türkiye Karşı Saldırıya Geçmeye Çalışıyor
Sabah	10 Eylül 2009	Azerbaycan'dan Açılıma Bayraklı Doğalgazlı Tepki
Sabah	18 Mayıs 2010	Sınırların Açılması İçin Karabağ Şartı
Birgün Gazetesi	23 Haziran 2016	Dağlık Karabağ Konusunda Önemli Adım
Milli Gazete	26 Şubat 2015	Her Ocağa Ateş Düştü- Hocalı

Birgün Gazetesi	6 Nisan 2016	Azerbaycan-Ermenistan
Yeni Şafak Gazetesi	16 Mart 2018	Ermenistan'a PKK Mesajı
Yeni Şafak	29 Eylül 2020	Azerbaycan Ordusu İşgal Bitene Kadar Durmayacak
Yeni Şafak	15 Aralık 2020	Harita Oyunu
Cumhuriyet	28 Eylül 2020	Sınırdaki Savaş
Cumhuriyet	29 Eylül 2020	Ateşkes İçin 'Çekilin' Şartı
Cumhuriyet	30 Eylül 2020	Karabağ'da BM Devreye Giriyor
Cumhuriyet	30 Eylül 2020	Ne İnsani Ne Vicdani
Cumhuriyet	04 Ekim 2020	Karabağ'da Yerleşim Alanları Hedefte
Cumhuriyet	05 Ekim 2020	Gence'ye Saldırı
Cumhuriyet	06 Ekim 2020	Rusya'yı Savaşa Çekme Peşinde
Cumhuriyet	11 Ekim 2020	Karabağ Hattında Kırılğan Ateşkeş
Cumhuriyet	12 Ekim 2020	İnsani Ateşkeste Siviller Vuruldu
Cumhuriyet	16 Ekim 2020	Ermenistan Acılı Sivilleri Vurdu
Cumhuriyet	18 Ekim 2020	Çocukları Vurdular
Cumhuriyet	09 Kasım 2020	Şuşa Kurtarıldı
Sabah	28 Eylül 2020	İşgalci Ermenistan'a Azeri Tokadı
Sabah	29 Eylül 2020	İşgal Bitsin Barış Gelsin
Sabah	30 Eylül 2020	İşte Ermenistan Cephesindeki PKK'lılar
Sabah	01 Ekim 2020	Azerbaycan Tarih Yazıyor
Sabah	02 Ekim 2020	Haydut Devlet Karabağ'ı Terk Et
Sabah	05 Ekim 2020	Azerbaycan Adım Adım Zafere
Sabah	06 Ekim 2020	Karabağ'da 27 Yıl Sonra Ezan Sesi
Sabah	08 Ekim 2020	Tabana Kuvvet Kaçıyorlar

Sabah	16 Ekim 2020	Vatansız Kalacağımıza Savaşarak Ölürüz
Sabah	30 Ekim 2020	İşte Savaş Suçunun Kanıtı
Sabah	02 Kasım 2020	Yusuf'tan Şehit Babasına Son Bakış
Sabah	09 Kasım 2020	Karabağ'ın Kalbi Şuşa Artık Özgür
Milliyet	08 Kasım 2021	44 Günde Gelen Karabağ Zaferi
Hürriyet	09 Kasım 2022	Karabağ Zaferi İkinci Yılında
Hürriyet	14 Eylül 2022	Ermenistan'ın Oyunu Boşa Çıktı
Hürriyet	20 Temmuz 2022	29 Yıl Sonra Büyük Dönüş: Azerbaycanlılar Karabağ'a Geri Dönüyor
Hürriyet	19 Temmuz 2022	Ermenistan Duyurdu: Karabağ'dan Çekilme Eylül'de
Sabah	21 Ekim 2022	Gardaş Gruru
Sabah	1 Kasım 2022	Karabağ için Toplandılar
Sözcü	7 Ekim 2022	Azerbaycan ve Ermenistan AB Misyonu Konusunda Anlaştı
Sözcü	31 Ekim 2022	Aliyev'den Putin'e Zamanı Geldi
Yeni Şafak	8 Kasım 2022	Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev Şuşa'da
Türkiye	9 Kasım 2022	Azerbaycan'da Zafer Kutlaması: Gurur 2 Yaşında
Star	8 Kasım 2022	Azerbaycanlı subaylar 2 yıl önce topraklarını işgalden kurtarmanın grurunu yaşıyor

3- Karabağla ilgili Türk Basını'nda Yapılan Haberlerin Analizi

Araştırmanın kavramsal çerçevesine uygun olarak Karabağ meselesi ve Karabağ konusu Türk basın organlarında ana hatlarıyla taranmış ve tarihi yayın organlarından ulaşılan bilgi ve haberler kavramsal analiz yöntemiyle derlenmiş ve bunların analizi yapılarak çalışma tamamlamıştır.

1931 yılından başlayarak yapılan incelemede Karabağ ile ilgili Türk basınında haberler çıktığı görülmektedir. Ancak bu dönemlerde çıkan haberlerde Karabağ sözü karşımıza daha çok tarihi bir imge olarak çıkmakta olup Timur Han ve Yavuz Sultan Selim gibi tarihi şahsiyetler anlatılırken geçmektedir. Bu yazı dizileri Türk halkının zaten muhayyilesinde yer alan tarihi Karabağ imgesini daha çok canlandırmış ve ilerde bir mesele olarak ön plana çıkacak olan Karabağ konusunda daha hassas olunmasını beraberinde getirmiştir.

Tarihi haberler tarandığında Karabağ'ın bir Azerbaycan toprağı olarak 1930'larda Rusya'nın da bölgedeki etkisinden dolayı Rusya Azerbaycanı bölgesi biçimde yer aldığı görülmektedir. Bu bağlamda yıllar içinde bölgesel bir sorun olarak ön plana çıkmaya başlayan Karabağ meselesinin Rusya'nın etkisi ile uluslararası bir soruna evrildiği de haberlerden anlaşılmaktadır. Bölgedeki Ermeni faaliyetlerinin de yine bu yıllarda ilginç bir şekilde azaldığı da haberlerden anlaşılan başka bir husus olmuştur.

Bölgede yaşanan salgın hastalıklar ve karayollarıyla ilgili yer yer haberlerin de önümüze çıktığı basın haberlerinde, Karabağ meselesi, siyasi ve sosyal bir sorun olarak 1980 yılları ve sonrasında özellikle ön plana çıkmaya başlamıştır. Soviyet Rusya'nın dağılmasına bağlı olarak bölgede Ermenilerin taşkınlıkları ve Azerbaycan toprağı Karabağ'daki Türklere yönelik faaliyetleri basın organlarında haber olarak fazlaca yer almaya başlamıştır. Bir Türk katliamı olarak bilinen Hocalı başta olmak üzere bölgede yaşanan tüm gelişmeleri dikkatle takip eden Türk basını bu bağlamda toplumunu her an bilgilendirmeye devam etmiştir.

2000'li yıllara gelindiğinde çoklu politik yaklaşımların sergilendiği bölgede Azerbaycan devletinin bu tarihi Türk yurduna sahip çıkmak amacıyla nasıl bir mücadele verdiği ve Karabağ'da adeta bir milli mücadelenin yaşandığı yine söz konusu basın haberlerinden net bir biçimde anlaşılmaktadır. Azerbaycan Türkleri'nin Karabağ'da verdiği mücadeleyi Türk toplumu esasen bir birlik bütünlük ve bir kurtuluş savaşı olarak yıllarca basın organlarından okumuştur. Bu bağlamda Karabağ'ın merkezi konumundaki Şuşa'nın da önemi ortaya çıkmakta olup bilhassa 2000'li yıllardan itibaren Türk basınında bölge haberleri

de artarak devam etmeye başlamıştır. Esasen Türk basınındaki haberler analiz edildiğinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bölgeye ve Türk dünyasına bakışı da anlaşılmaktadır. Tarihi olarak kardeş Azerbaycan Türklerinin her an yanında yer alan Türkiye Cumhuriyeti'nin tavırları da bölgede yer alan gelişmelerde etkili olmuş ve bu da basın haberlerinde yine yer almıştır.

2019 yılından itibaren bölgede faaliyetlerini arttıran ve Türk topraklarına her defasında saldırarak Azerbaycan Türklerine ve topraklarına yönelik faaliyetlerden geri durmayan Ermenilere yönelik Azerbaycan'ın başlattığı 2020 yılındaki 44 günlük vatan muharebesi de yine Türk basınının yakından izlediği ve Türk toplumuna aktardığı basın haberleri ararsındadır.

44 günlük vatan muharebesini yakından izleyen Türk basını Türk toplumunun her an kardeş Azerbaycan'ın maddi ve manevi olarak yanında yer aldığını da tüm dünyaya ispat etmiştir. 2022 yılında çıkan haberlere bakıldığında ise bu yaklaşımın aynen devam ettiğini ve Türk toplumu için Karabağ'ın önemli olduğu görülmektedir.

Sonuç

Modern dünyada basın, bir iletişim kanalı olarak toplumu aydınlatan, halka haber veren etkili bir organdır. Bu organın topluma ulaştırdığı haberler ise halkta bir yaklaşım ve bakış açısı uyandırmaktadır. Bu bağlamda Türk basını da Türk toplumunu gelişmelerden haberdar etmek üzere önemli görevler üstlenmiştir. Son asırda ciddi olarak gelişme gösteren Türk basını daimi surette Türk dünyasına ve Türk devletlerine yönelik haberleri verme noktasında hep hassas olmuştur. Adeta Türk dünyasının kapısı olan ve kuvvetli tarihi bağlarla Türkiye'ye bağlı olan Azerbaycan Türklerine yönelik haberler hep var olmuştur. Coğrafyalar farklı olsa da vatan kavramının Türk kültüründeki ortak ağırlıklı yerinden hareketle bir Türk toprağı olan tarihi Karabağ ile ilgili haberlere Türk basınında daima rastlanmaktadır. Türk basınında normal şartlarda bile zaten yer alan Karabağ haberleri özellikle bölgedeki Türklere yönelik vatan savunasına dönüşecek gelişmelerde artarak devam etmesi ise oldukça normal bir durumdur.

Bu bağlamda Türk basını, Karabağ konulu haberlere bölgedeki gelişmelere bağlı olarak yıllara göre ağırlıklı biçimde yer vermiş ve bu yaklaşımı günümüzde de sürdürmüştür. Karabağ ile ilgili haberleri manşet yaparak birinci sayfadan Türk toplumuna sunan Türk basını, bölgeye tarihsel olarak nasıl hassas yaklaştığını da bir kez daha ortaya koymuştur. Bilhassa verdiği haberlerle Karabağ Azerbaycan'dır parolasını Türk toplumunun bilicinde yer alan Türk kültür kodlarına bağlamayı başaran Türk medyası bu yönüyle de tarihi misyonunu layıkıyla devam ettirdiğini ispat etmiştir.

Kaynaklar

Cumhuriyet

Milliyet

Tasviri Efkar

Son Posta

Sabah

Yeni Şafak

Haber

Star

Sözcü

Türkiye

Birgün

Milli Gazete

Hürriyet

Nesrin Sarıahmetoğlu Karagür, *Karabağ*, IQ Yayıncılık, İstanbul 2011.

Reha Yılmaz, Kafkasya’da Çözülemeyen Kördüğüm: Dağlık Karabağ Sorunu, *Uluslararası Avrasya Strateji Dergisi*, C. 2, 1, s. 71-90.

Dağlık Karabağ Özerk Vilayet Bölümü, Azerbaycan Sovyet Ansiklopedisi, C. III, Azerbaycan Devlet Neşriyatı, Bakü, 1979.

İsmail Özçelik, “Karabağ’daki Hocalı Soykırımının Tarihi Arka Planı”, *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 2017, s. 417-456.

Araz Aslanlı, “Tarihten Günümüze Karabağ Sorunu”, *Avrasya Dosyası*, C. 7, 2001, s. 1.

Aygün Əliyeva,., “44 Günlük Vətən Müharibəsi Ərzində və Sonrasında Azərbaycan-Avropa İttifaqı Münasibətləri”, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, C. 9, S. 2, 2022, s. 536-560.